

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan sveser, izmisi nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 15 gld., za četrt leta 8 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravištvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravištvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Svetčev banket.

V Ljubljani, 9. oktobra.

Iz dna srca veseli smo častne manifestacije, katero je priredila včerajšnji dan vseslovenska posvetna inteligencija naši uzorni šolski družbi sv. Cirila in Metoda in nje drzno žaljenemu podpredsedniku, v narodnem boji častno osivilemu prvoboritelju slovenskemu, velezaslužnemu gosp. Luk i Svetcu. Poklicani zastopniki vseh posvetnih stanov, zavedajočih se slovenskega svojega imena, oddali so včeraj bodisi ustno bodisi pismeno svoj glas, svojo sodbo o drznih naskokih na narodno našo svetinjo, katero brani družba sv. Cirila in Metoda. V teh izjavah osredotočena je pomembnost in veljavnost včerajšnjega dne, teizjavedokazale so sijajno, da je celokupna in složna zopet narodna stranka vseslovenska in dasine da izviti iz rok najodličnejšega orožja v obrambo narodnosti naše. Družba sv. Cirila in Metoda ostani taka kakoršna je, nikomur je ne pustimo reformovati, kajti vsaka sprememba zamogla bi biti le „reformatio in pejusa“! Tako se je glasil včeraj odgovor slovenskega naroda nepoklicanim napadovalcem in izvestno jim bo še dolgo po ušesih zvenel ta odgovor. Saj smo si v svesti, da je bilo s srcem pri nas včeraj tudi mnogo, mnogo duhovnikov, katerim stanovske dolžnosti in pa skrajni terorizem niso dopuščali osebnih udeležbe. V dostojni, slovesni besedi in brez nekrščanskega napadanja posameznih oseb izpovedala je včeraj narodna stranka javno in očitno svoje mnenje o vprašanji, pretresujočem v zadnjih časih vso slovensko domovino.

Evo vam naše nazore in naš izpoved in kdor je še sedaj osvedočen, da so ti nazori na kvar pravi, neskajeni veri katoliški, komur srce velevala, da so drugi nazori združljivi s čutom narodnim, ta naj prvi zopet vrže kamen na nas

Ob določeni uri zbralo se je v ukusno okičeni in sijajno razsvetljeni dvorani starega strelišča nad 180 odličnih rodoljubov iz vseh krajev širne Slovenije. Smelo pa rečemo, da je to število glede na odličnost udeležnikov odvagalo tisoč zborovalcev na kakem drugem shodu, za kateri se je delalo in bobnalo z vsemi močmi najmanj pol leta. Marsikoga, ki se je prijavil, zadrževala je stanovska dolžnost, a kdo stoji za nami, to dokazuje najbolje število telegrafskih in pismenih izjav in pozdravov, katerih je došlo nad 150. Izmed najodličnejših udeležnikov imenovati nam je pred vsem zastopnike bratov Hrvatov, visokoučena gospoda dr. Milana Amruša, bivšega župana Zagrebskega in profesorja ter odličnega literata hrvatskega Josipa Pasarića. Temu odposlanstvu na čast zbralo se je že na predvečer v klubni sobi pri „Slonu“ lepo število ljubljanskih rodoljubov in nekaj že došlih vnanjih udeležnikov. V jutro došel je zastopnik Agr. Tagbl. g. E. Kristan. Izmed slovenskih udeležnikov imenujemo posebej sledeča imena: dr. poslanec dr. Ferjančič, dež. poslanca istraka M. Mandić in Slavoj Jenko, deželni poslanec štajerski dr. J. Dečko, župan in deželni poslanec ljubljanski Grasselli, deželni poslanci kranjski dr. Bleiweis-Trsteniški, Hribar, Kavčič, Klein, Krsnik, Lenarčič, dr. Tavčar, dr. Vošnjak, potem dr. Gregorin, prof. dr. K. Glaser in urednik Cotič iz Trsta, starosta Celjskega Sokola dr. Vrečko iz Celja, urednik „Nove Soče“ A. Gaberšček in Gorice, župan Sežanski Mohorčič, žalski Hausenbichler, Borovniški Verbič, kamniški Močnik, Postojnski Vičič, Podraški Božič, Trnovski Urbančič, Starotrški

Peče, Zagorski Medved, Draški Turk itd., predsednik notarske zbornice kranjske, naš dični starosta dr. Jernej Zupanec, notarji Globočnik (Kranj), Gruntar (Logatec), Kolšek (Kranjskagora), Komotar (Vrhnika), Rahne (Bistrica), Strašek (Lož), Vršec (Sevnica), predsednik čitalnice Novomeske dr. Šegula, deželni primarij dr. Štajmer itd. odposlanstvo koroških Slovencev in Bolgar dr. med. Grebenarov itd. Ob sebi umevno je, da velja to navajanje le „exempli gratia“ in da vseh odličnih rodoljubov različnih stanov, zdravnikov, odvetnikov, profesorjev, trgovcev itd. ne moremo imenoma naštet. Zadostuje naj, ako navedemo, da so bile zastopane podružnice sv. Cirila in Metoda in druga narodna društva iz sledečih krajev: Ajdovščina, Bolec, Bled, Barkovlje, Brdo, Borovnica, Celje, Celovec, Draga, Dole, Gline pri Borovljah, Gorica, Gornjigrad, Idrija, Ilirska Bistrica, Jelični vrh, Jarše, Hudinja, Kamaik, Kranj, Krško, Logatec, Lož, Lukovica, Litija, Novomesto (Čitalnica, Sokol in Dolenjsko pevsko društvo), Mozirje, Mengeš, Nabrežina, Planina, Paziu, Podgrad, Podraga, Postojina, Primskovo, Pulj, Pudob, Radovljica, Rakek, Razdrto, Reka, Sevnica, Sežana, St. Lenart pri sedmih studencih, St. Jurij, St. Peter, Šmartno, Šmarje, Šmibel, Škofjaloka, Staritrč, Trst, Trnovo, Voioška, Vrhnika, Žalec, Zagorje. A tudi ta seznamek najbrže ni popoln in ne šteje naj se nam v zlo, ako smo v naglici taali oni kraj prezrli. Da je bila naša bela Ljubljana posebno častno zastopana, je pač ob sebi umevno. Posebno nas je pa še veselila sijajna udeležba od strani nezavisnega našega meščanstva,

Torej ob 2. uri ustopi v dvorano, spremljan od slavnostnega odbora slavljenec g. dež. posl. in podpreds. družbe sv. Cirila in Metoda, veleč. naš Luka Svetec. Gromoviti živio-klici zaorili so po dvorani, na galeriji nastajena vojaška godba pa je zasvirala tuš. Ko je slavljenec zasedel častno mesto, pričel se je banket. Globok utis morala je napraviti na vsakega udeleznika družba, v katero je poslala svoj cvet posvetna inteligencija in obžalovali smo le, da je dvorana razdeljena, ker je bilo to na kvar enotnemu prizoru. Vsakemu udeležniku pa je odsevala raz lice zavest, da je svedok velevažne narodne manifestacije in celi družbi utišnen je bil vsled tega nekaj posebno slovesen in resen značaj. Po prvi pečenki vstane g. dr. Ferjančič ter nagovori družbo nastopno:

Slavna gospoda!

Ko smo izdali oklic za današnji shod, nismo Vas vabili z obširnimi in raznovrstnim programom, povabili smo Vas na goli obed. — Tista misel, katero nas je vodila, da smo priredili današnji slovesni obed, tista misel je tako utrjena v Vaši zavesti, da se niste zbalu ne truda ne stroškov, ampak ste prihitali iz vseh pokrajin širne naše domovine, da pokazete silno moč te misli.

S svojo navzočnostjo dokazujete, da Vam je misel narodne edinosti, narodne solidarnosti tako vzvišena in sveta, da ste pripravljeni naglašati in braniti jo pri vsaki priliki in vsakomur nasproti, ki bi jo poskušal rušiti. In res je nastala v zadnjem času potreba, da se v bran postavimo nakanam, s katerimi se vodi narod v poguben razpor. Pred dobrim mesecem dni nastavljal se je v ravno teh prostorih svod na naš program; naš stari in pripoznani program se je dvignil z narodnega stališča ter postavil na drugo stališče. Izjavilo se je, da narod stoječ na dosedanjem stališču čere v časno in večno pogubo in izjavilo to nasproti programu, po katerem je narod živel, odkar se zaveda, proti programu, s katerim smo si priborili vse naše dosedanje pridobitve. Izjavilo se je to nasproti programu, katerega je načrtal sam oče Slovencev dr. Bleiweis. Gospoda moja, da se je pred mesecem

dni zavrgel program dr. Bleiweisa, Vam je živ dokaz naš današnji slavljenec. On, sodelujoč celo svoje življenje z dr. Bleiweisom, on, ki je na njegovem grobu spoznaval vodila dr. Bleiweisa za prava in koristna narodu, on, ki je svečano obljubil, da se hoče narod i v bodoče po teh vodilih ravnati, on, ki je torej najvernejši nositelj Bleiweisovega sporočila, — on ni smel govoriti in priporočati družbe, katera ji narodu na srce prirastla, pri kateri v lepi slogi sodelujeta duhovni in svetni rodoljub, — družbe, katero si je narod osnoval, da jez postavi raznarodovanju, družbe, katera ima namen, oteči nežni naši deci osobito na periferiji najsvetejše, — vero in narodnost, — slednjič družbe, katere bi se dr. Bleiweis, da živi, oklenil s celim svojim srcem, kar svedoči vsak korak njegovega življenja, vsaka stran njegovih „Novic“.

Gospoda moja, prišli smo skupaj, da izjavimo, da je družba svetega Cirila in Metoda ustanova naroda v obrambo narodnosti, in da ne dopuščamo, da bi se tej družbi smoter premenil — prišli smo skupaj — in to je najpomembnejše — da protestujemo proti rušenju našega starega narodnega programa in da smo takim poskusom nasproti jedini in solidaren narod.

Gospoda moja, vtihnijo naj mej nami nasprotja, nasprotja, ki itak niso bistvena. Spoznajmo, da nam je nastal mej lastnimi brati nasproten element, proti kateremu nam je s podvojenim rodoljubjem in s podvojeno požrtvovalnostjo vzdržavati narodne ustanove — in izjavimo slovesno, da narodni poslanec, zaslužni in požrtvovalni rodoljub, naš današnji slavljenec Luka Svetec uživa naše zaupanje. V izraz tega zaupanja, katero mu bodi v tolažilo proti vsaki krivični sodbi in v izraz narodne hvaležnosti ga prosim, da sprejme to malo darilo ter mu kličem: Na mnoga leta!

Urnebesni živio- in slava-klici razlegali so se po dvorani in dr. Ferjančič izroči slavljenca v imenu odbora elegantno kaseto s srebrnim bogato cizeliranim tintnikom in zlatim peresom. Do solza ginjen vstane sedaj gosp. Luka Svetec ter se s sledečimi prekrasnimi besedami odzove ovaciji:

Častita gospoda!

Dragi tovariši in sovojniki v trdem narodnem boji!

Dovolite, da se Vam za Vaše lepo pozdravljenje, za Vaše prijazno priznanje kar najtopleje zahvalim. To storim tem srčneje, ker vem, da Vaše priznanje ni namenjeno samo meni, temveč vsem mojim tovarišem in sotrudnikom naše krivično napadene družbe sv. Cirila in Metoda, kateri se je brez vsacega najmanjšega uzroka odrekalo zaupanje. Vaše priznanje je ob jednem izraz Vašega soglasja z načeli naše stare politike, katera je po izročilu nepozabnega nam dr. Janeza Bleiweisa zbirala pod jedno zastavo vse narodne moči na skupno narodno delo. Vaše priznanje je pa tudi tolažba, meni in vsem onim, ki gledajo z žalostjo in skrbjo, kako se pojavlja na našem političnem pozorišču neka nova stranka, katera s pretvezo, da gre za vero, s kričanjem, da je vera v nevarnosti, hoče polastiti se pri nas vsega javnega življenja. Dobiti moramo v svoje roke vse občinske, deželne in državne zastope, to je nje geslo in škatle naj bodo tudi naši politični sodniki. Jaz dvomim, da bi naši škofje hrepneli po tej časti, dobro vedoč, da je čuvati vero njih poklic, ne pa politično voditeljstvo. Saj jih sam sv. Oče, naš sedanji papež, odvraca od tega z besedami, „kdor meša vero v politiko, ta zlorabi vero“. In zlasti pri naših slovenskih razmerah zdi se mi ta misel, da bi škofje vodili našo politiko, naravnost nesmisel. In prašam, ako bi že pri nas ta misel našla odločen upor od vseh zavednih Slovencev, je-li kaj upanja, da bi ta misel zmagała tudi po drugi Avstriji? Jaz vsaj sodim, da ni najmanjšega upanja; potem pa tudi pri nas ne more zmagati, ker se za nas same Slovence ne more delati izjema in zato se kaže vse to prizadevanje naše nove stranke kot prava nepotreba in rečem naravnost, kot pregrešna nepremišljenost. Še žalostneje je pa, kako hoče ta stranka doseči svoj namen, s kakimi sredstvi hoče izpodkopati in odstra-

niti vse naše rodoljube, naj si so še tako zaslužni in delavni, ako ne prisegajo nepogojno na njih načela. Očitajo nam sebičnost, da delamo le iz sebičnosti, da potem, ko smo s pomočjo naše duhovščine zlezli na konja, iščemo le svoje koristi. Ne, častita gospoda, boj za slovensko narodnost ne donaja nobenih dobičkov, ampak zahteva velike žrtve, mnogo truda, polno dela in mnogo, mnogo zatajevanja samega sebe. Prašam, kateri od nas bi tega, kar ima, ne bil pridobil si tudi kot nenarodnjak, morebiti še veliko ložje, da ne omenjam onih naših rojakov-mučnikov, ki so se zavolj narodnosti preganjali in se še preganjajo, prezirajo, zapostavljajo in še celo od služeb odstavljajo. Očitajo nam nadalje, da smo liberalci. Ali kako zvijsčno! Jednajo nas z onimi židovsko-nemškimi, laškimi in madžarskimi liberalci, kateri si to častito ime pridevajo le zavolj lepšega, iz špekulacije, ki pa niso nikakšni liberalci, oni so liberalna načela zatajili, ker svobodo in pravico drugih narodov zatirajo. Taki liberalci mi nismo, niti ne moremo biti, ker nimamo ne volje ne moči, da bi druge zatirali. Ne sramujemo se pa biti liberalci v pravem pomenu te besede. Saj imamo vso našo državljansko in narodno svobodo, kolikor je vživamo, zahvaliti le pravemu liberalizmu. Ne bom Vam razlagal, kaj je pravi liberalizem, ampak imenoval Vam le moža, ki je dan današnji odlični zastopnik pravega liberalstva, t. j. častitljivi starček, sedaj prvi angleški minister Gladstone, oni blagi mož, ki se je prvi od svojih rojakov ognjevitno potezal za nesrečno bolgarsko rajo proti turški grozovitosti in ki se ravno zdaj pripravlja poravnati stoletne krivice, ki so jih trpeli katoliški Irci od njegovih rojakov. Kdo izmed nas ne bi radovoljno snel svojega klobuka pred takim liberalcem? Te vrste liberalci smo radi tudi mi in hočemo ostati. Očita se nam slednjič, da smo brezverci, da smo odpadli od Kristusa. Kako krivično obrekovanje! Mi nismo odpadli od Kristusa, čeprav tega sv. imena nimamo vedno na jeziku. Saj nas on sam uči: Ne tisti, ki vedno vpije: „Gospod, Gospod,“ poiše v nebeško kraljestvo, ampak kdor spolnuje voljo nebeškega očeta. In kaj nam zapoveduje on? Prva in največja zapoved je: Ljubi svojega Boga iz celega svojega srca in druga tej jednaka, ljubi svojega bližnjega kot samega sebe. V teh dveh zapovedih, pravi on, je zapopadena vsa postava in proroki. In kdo je bolj in v obilnejši meri naš bližnji, ko naš ubogi narod. Ko ljubimo ta svoj narod, ter se potezamo za njegove pravice, za njegov obstanek, ali ne spolnujemo s tem tisto Kristusovo zapoved, ki je prvi in največji jednaka? Mislim, da mnogo bolj kot oni, ki sejejo mej nas prepir in sovraštvo, ter ovirajo s tem naše narodno delo. Ravno proti tem se sme obrniti, kar piše sv. apostol Janez, rekoč: „Kdor trdi, da ljubi Boga, pa sovraži svojega brata, ta je lažnik; kako bo ljubil Boga, ki ga ne vidi, ako ne ljubi svojega brata, ki ga vidi?“ Nismo odpadli od Kristusa, ampak spolnujemo njegovo zapoved z ljubeznijo do svojega naroda. Ta ljubezen je tudi vez, ki nas druži rodoljubne duhovne kot posvetne narodnjake v jedno vez, ki je močna, ker je utrjena v naši veri in v našem srcu, tako močna, da je ne raztrga nobena sila in nobeno modrovanje krivih prorokov. Tako napijamo vsem narodnjakom slovenskim, Vam, ki ste tukaj zbrani in njim, ki so v duhu z nami združeni, vsem na zdravje, Bog poživi!

Ta slovesna politična veroizpoved napravila je na udeležnike vidno globok utis, kateremu so dali duška z nepopisno navdušenostjo. Na to prečital je g. dr. Štor do tiste ure došle brzoglavne in pis-mene pozdrave.

Sedaj vzame besedo g. deželni poslanec in mestni odbornik dr. Iv. Tavčar. Njegov govor se je glasil:

Slavna družba!

Današnje snidenje naj se ne tolmači tako, kakor da smo se zbrali v znamenji boja ali prepira! Mi danes ne obsojamo nikogar, mi se hočemo pri ti priliki jedino le veseliti, da se v Slovencih nahaja še — kakor zelena oaza sredi puščave — blagodejna družba, do koje do sedaj še niso sezali ljuti valovi vsakdanjega prepira. Z veseljem pa zjedinjamo tudi ugovor proti temu, da bi se prepir sejäl v našo družbo sv. Cirila in Metoda, ki je oprta na pravo versko in na pravo narodno podlago. Kdor je nasprotnik ti družbi, sovražnik je torej naši katoliški veri, in sovražnik tudi naši slovenski narodnosti. Kar nas je tukaj zbranih, v soglasji smo s svojim častitim gospodom starostom in slavljencem, da ima Slovenec braniti dve svetinji, vero in narodnost; kjer je večja nevarnost, tam naj je tudi večji in navdušenejši odpor! Nikdar pa se ne sme vera uporabljati proti narodnosti, in nikdar ne narodnost proti veri. To upam, je zdravo načelo, po kojem se lahko ravna posvetni in duhovski stan. To je tudi načelo, koje je nas danes združilo pri tej slavnosti, in o kojem upam, da bode tudi v prihodnje obsevalo steze, po katerih bo hoditi našemu zatiranemu narodu.

To načelo bode konečno dospelo do slavne premage, ker je zraslo s prave korenine, to je iz tiste ljubezni, ki Slovence, kakor jeklena vez veže z revno zemljo, koja ga je rodila. V ljubezni smo danes zbrani in pred vsem v ljubezni do zemlje slovenske.

Ti svoji materi zemlji želimo, kakor želimo družbi sv. Cirila in Metoda, da bi jo ne zapredla plevel in osat domačih preprirov, želimo jej skušenih voditeljev, želimo ji pravih dobrih svetov pa tudi poštenih svetnikov, želimo jej pred vsem tistih srečnih časov, ko ne bode prepira o tem, je li mej nami vera v večji nevarnosti, ali pa narodnost, ko se bode temveč gotovo in zanesljivo vedelo, da nista v nevarnosti niti naša katoliška vera, niti naša slovenska narodnost. S to željo dvignimo čaše ter jih izpraznimo do zadnje kaplje v slavo in čast slovenski domovini, ki naj na debelu Slovanstva ostane zelena veja do vekov dni! Slovenija naj živi!

Komaj so se polegli navdušeni živjo-klici slovenski domovini, vstane g. dr. Danilo Majaron in izpregovori, da oduševljenje, katero je ravnokar sledilo zdravijci na čast narodu slovenskemu, napotuje ga, oglasiti se v spomin narodu hrvatskemu, ker ta dva naroda se ločiti ne dasta. Potem nadaljuje blizu tako-le:

Kaj je nam Slovincem narod hrvatski? Imamo Slovenci v bližini in daljini narode, koji so nam pravi bratje po jeziku in krvi. Bratje so nam vsi slovanski narodi, a narod hrvatski nam je poseben brat, saj narod slovenski in narod hrvatski sta si kakor brata-dvojčka. Ali še več: slovenski in hrvatski narod sta si kakor Siamka dvojčka, kakor ona dva brata, kojih tetesi je bil Bog tako zvezal, da brat brez brata ni mogel storiti niti koraka, da brat brez brata niti živeti ni mogel. Slovenci in hrvatski narod bivata drug poleg drugega, ali vprašamo se: kje neha slovenski, a kje počne hrvatski narod? Naroda se dotikata v Istri, dotikata se okolo kranjske in štajerske meje, a kje je meja med obema? Ni je! Pa idimo preko Sotle, preko one vode, katera nas ima ločiti, idimo do Zagreba in še dalje, — kje vidimo ono, koje nas razdružuje? Mari li ne vidimo, da sta oba naroda po večnem Bogu in že po prirodi tako tesno, tako živo mej sabo spojena in jeden v drugega zapletena, kakor bi to moral postati jeden narod? Mej slovensko in hrvatsko domovino ni nikake meje, a Slovenci in Hrvati tudi ne bomo pričeli pravde zaradi kake meje, nego živeti hočemo vsi za jedno domovino. Sedaj živimo še vsak za-se v umetnih zgodovinskih mejah, a ipak smo vezani od davnih časov drug na drugega, kakor Siamka dvojčka. Hrvatska bi si bila da ali ne izvojevala priznanje svoje narodnosti, da ni bilo Slovencev, ki so jo čuvali od jedne strani narodnih sovražnikov, a slovenski narod bil bi komaj mogel pričeti borbo za svojo narodnost, ako bi imel na strani, koder je zvezan s Hrvati, še tretjega narodnega sovražnika. Tako je s stoletji potrjena in utemeljena naša zajednica, več nego bratska vezajemnost slovenskega in hrvatskega naroda. In dvoje ni, da tudi duševna zajednica mej Slovenci in Hrvati napreduje hitrimi koraki in da se dandanes ne nahaja samo v nekojih prosvetljenih glavah in srcih, nego da prodira tu kakor tam v narod sam! Zato pa tudi, kadar Slovenci, slovesno zbrani, nazdravljamo svojem milemu narodu slovenskemu, pribiti nam vselej tudi misel na narod hrvatski in njegovo domovino, s koje se od davna dopolnjuje in se hoče tem bolje dopoljevati i naša slovenska domovina. Tako tudi danes!

Govornik potem nazdravlja hrvatskemu narodu, kateri ima tudi pri današnji slavnosti mnogo svojih sinov; pozdravlja zlasti hrvatska odposlanca iz Zagreba veleučnega dra. Milana Amruša in pa urednika „Vienca“ ter literarnega zastopnika hrvatsko-slovenske vezajemnosti, dičnega prof. Pasarića ter završuje: Živelij gostje bratje Hrvati! Živela Hrvatska! (Splošno navdušenje in pozdravljanje mej Hrvati in Slovenci.)

Potem spregovri g. dr. Milan Amruš, že pri nastopu burno pozdravljen:

Bratje! Zahvaljujem vas, da ste oduševljeno vzprejeli srčne besede mojega predgovornika. Da, mi smo bratje, a treba je, da smo složni bratje, ker naš pregovor pravi: Složni bratje zidajo hiše, nesložni pa razdirajo gradove. Veseli me, da morem prisostvovati današnji svečanosti, ko slovenski narod izkazuje samo svojo dolžno mu hvaležnost slavljencu Luki Svetcu, osivelemu prvaku v narodni borbi, možu, kateremu je v privatnem in v javnem življenju geslo: recta via. Bratje! Slaveč Luko Svetca, slavimo kulturno delovanje, kulturno misijo družbe sv. Cirila in Metoda. Kulturno delovanje je gotovo najvzvišenejša vrsta človeškega delovanja; s prosveto napreduje in popolnjuje se človek, on izvršuje s tem besede sv. pisma, da bode sličen očetu nebeškemu. Uspešno kulturno delo je mogoče samo na temelju narodnega jezika. Tudi vzvišene resnice naše svete katoliške cerkve prešinjajo celega človeka šele tedaj, če so se mu z živo besedo materinskega jezika usadile v srce. Materin jezik je vsakemu človeku svetinja — je del njegovega bistva; mili glasovi ga spominjajo prve in najboljše prijateljice — matere njegove. Jezus Kristus, naš spasi-telj, učil je Hebrejce v hebrejskem jeziku. Znano Vam je, da so se nemški škofje Solnograški in Pasavski trudili, pridobiti panonske in moravske Slovence za krščanstvo; znano Vam je, da niso uspeli. V tem se je obrnil knez Rastislav, želeč, da luč krščanstva razsveti njegov narod, na vladarja v Bizantu s prošnjo,

naj mu pošlje za učitelje može, kateri bodo znali v narodnem jeziku propovedovati krščanske nauke slovenskemu narodu. In tako sta prišla sveta brata v slovenske kraje, da panonske in moravske Slovence učita krščanstva. Ona sta razširjala vero v narodnem jeziku, zasnova slovensko književnost ter tako kratila in v krščanstvu učvrstila milijone naših slovenskih pradedov, na srečo in spas njihov in naš in naših potomcev. Ona sta uvedla slovenski jezik v službo božje. Sumniti so ju, da sta odpadla od prave vere in to nekateri nemški škofje. Ne bom govoril o motivih temu sumničenju, kajti, kakor je rekel jeden mojih predgovornikov, pripeljala nas je sem ljubezen in sloga, zato bodi ta dan posvečen ljubezni in slogi. Sveta brata sta se v Rimu lahko opravičila, ker nista storila drugega nič, kakor da sta propovedovala Slovanom krščanske nauke v onem jeziku, katerega so Slovani razumeli. Sveta brata dobila sta zadoščenje in zaščito v Rimu, kar je povsem umevno, ker je bilo delo teh mož delo ljubezni, a temeljna točka naše sv. cerkve je ljubezen, kakor je to povdarjal današnji naš slavljenc. Iz ljubezni prišel je naš Bog in spasi-telj na ta svet, da za naš spas pretrpi smrt na Golgati. Ljubite se bratje, bil je ponavljani nauk apostola sv. Janeza, ljubljenca Jezusovega. Krščanstvo zrušilo je verige robstva z naukom, da smo vsi jednaki sinovi nebeškega očeta. Ravnoopravnost narodov je načelo, ki izvira iz krščanstva, dočim je tlačenje narodov pogansko načelo. Ravnoopravnost tirja, da se vsak narod poučuje in oplemenjuje na podlagi narodnega jezika. Da samo na temelju narodnega jezika je mogoče kulturno delovanje. In res, kjer se začetek pouka ne snuje na materinskem jeziku, tam zaostaja narod, tam ni prosvetnega napredka, niti materijalnega dobička. Danes, ko narodi tekmujejo v vsakem napredku, pozdravljamo mi vsi delovanje družbe sv. Cirila in Metoda, ki strmi za tem, da snujoč šole uliva svete resnice katoliške cerkve kakor ostalega znanja z živo besedo v narodnem jeziku v plemenita srca viteškega naroda slovenskega. Jaz kot Hrvat, v čigar žilah teče tista kri, katera ogreva Vaša srca, obžalujem, da naše materijalne razmere niso takšne, da bi mogli materijalno podpirati to društvo, ki, širječ prosveto, oplemenjuje bratski narod slovenski in ga tako rešuje neopravičenega navala tujstva ter štiti njegovo narodnost, a po tem tudi našo. — Jaz nisem neprijatelj nobenemu jeziku in nobeni narodnosti, ker vsak jezik in vsaka narodnost je primerno sredstvo za popolnjevanje izvestnega dela človeštva. Pouk, ako naj bode uspešen, mora biti otrokom umeven, mora torej biti osnovan na materinskem jeziku. A kar me pri Vas, bratje, posebno veseli, je to, da ste vedno imeli pred očmi, da je tako človek kakor svet harmoničen stvor. Morala nas uči, da je čvetero temeljnih kreposti, brez katerih ni krepostnega življenja. Jedna od teh je zmernost in posledica zmernosti je skladnost. Mene veseli od srca, da ste znali obraniti to harmonijo mej vero in narodnostjo, ki je naravna in ki ne more biti brez napredovanja. Veseli me, da sem se tudi danes mogel uveriti, da se držite besed sv. Avguština: In omnibus caritas. Prav ste storili, da ste svojemu, toli plemenitemu društvu navzdeli ime svetih bratov Cirila in Metoda, ker ste s tem določili značaj in pravec društvu. Sveta brata Ciril in Metod sta namreč apostola svete vere Kristove, osnovatelja slovenske književnosti, začetnika slovenske prosvete. Za to je nas Slovane silno navdušila prezuamenita enciklika „Grande munus“, s katero je zaukazal primerno čiščenje svetih bratov naš srečno vladajoči sv. oče Lev XIII., ki je res lev na vsakem polju ljudske naobrazbe, ljudskih vrlin, vreden tekmeč svojega velikega imenjaka Leva I., s katerim bo on v zgodovini delil pridevek „Veliki“. Završujoč želim, da se Vaše plemenito društvo razširi po vseh krajih, kjer se glasi slovenska beseda, in da se učvrsti na korist svete vere in narodnosti slovenske. Dvigam čašo na zdravje, srečo in dolgo življenje plemenitega moža, Luke Svetca, našega slavljenca.

Za tem navdušeno sprejetim govorom dičnega hrvatskega rodoljuba oglasi se k besedi gosp. župan in deželni poslanec Grasselli naglašujoč, da že dolgo časa Ljubljana ni videla zbrane tako odlične vseslovenske družbe, katero on v imenu mesta najpristrčneje pozdravlja. Spominja se bivšega magistratnega uradnika Svetca; kot takega in kot uzornega parlamentarca, mnogozaslužnega za narod slovenski, pozdravlja ga v imenu meščanstva Ljubljanskega. (Živio!)

Deželni poslanec in mestni odbornik Ljubljanski g. Ivan Hribar spregovori sedaj nastopno:

Častita in slavna gospoda!

Vsi govorniki, ki so se oglašili pred mano k besedi, naglašali so, da v narodu slovenskem ne more biti nasprotja mej vero in narodnostjo. Vsi potrjevali so v tem oziru, da posvetna inteligencija slovenska stoji na starem, sicer strogo narodnem programu, v kateri pa je kot prva točka sprejeta tudi vera. In zares, ako pregledate vse naše narodno življenje od takrat, ko mu je omogočen bil početek razvoja, pa do danes, našli bode, da se

posvetna slovenska inteligencija nikdar ni pregrešila proti kardinalni tej točki narodnega programa.

Gospoda moja! Ako ima kdo dandanes tako drzno čelo, da si upa trditi nasprotno, potem — pravim jaz — da govori vedoma neresnico. Mi vsi, ki smo se danes zbrali v tej dvorani kot zastopniki naroda slovenskega iz vseh pokrajin, vemo in čutimo dobro, da moramo vedno pripravljeni biti, braniti dvoje dragih nam svetinj: vero krščansko in narodnost slovensko. Mi vsi pa imamo, gospoda moja, gotovo tudi toliko razsodnosti, da bodemo vedeli, kje je obramba pred vsem potreba.

In tu, prijatelji dragi, moram naglasiti resnico, ki jo iz vsakdanjega življenja vsi poznate, da je narodnost naša v sto in tisočkrat večji nevarnosti, ko naša vera. Zato pa z iskreno, prav iz srca izvirajočo žalostjo opazujemo, kako si nekateri — ki si gotovo niso dobro v svesti svojega početja — prizadevajo dokazovati nasprotno; kako si drznejo celo narodnostno vprašanje proglašati kot inferiornost, da, kot nedopustno.

Gospoda moja! Dovolite mi, da se v tem oziru skličem nekoliko na prekrasne besede častitih gošpodov predgovornikov. Današnji slavljeneč gospod Luka Svetec in pa zastopnik bratovskega nam naroda hrvaškega gospod dr. Milan Amruš sklicevala sta se na narodnopomembno delovanje svetih bratov Cirila in Metoda, po katerih smo krstili mi prekoristno in prepotrebnost, a vendar napadano šolsko družbo. Zares, ta dva sveta brata dokazala sta s činom, kako se živo in neizcrpljivo rodoljubje dá v sklad dovesti z živim in neugasljivim verskim naukom. Jaz bodem z dovoljenjem Vašim posegel še nekoliko nazaj.

Sveto pismo nam pripoveduje, da je Božji začetnik naše svete vere, ki je dobro poznal jade in neprilike vesoljnega človeštva, trpljenja in muke vseh narodov pod solncem, razplakal se pred vsem nad svojim narodom. Ah nimate tu, častita družba, primere in dokaza za najčistejšo in najuzvišenejšo rodoljubje? Ali nas s tem Božji odrešnik naš ne uči glasno in jasno, da je dolžnost naša delovati in trpeti pred vsem za narod, iz katerega smo izšli?

Bilo bi žalostno, ko bi dandanes ne bilo mej Slovenci mož, ki v dejanji kažejo, da so pravi apostoli Božji, ki z besedo in dejanjem vspevajo k posnemanju Božjega začetnika naše svete vere gledé rodoljubja. In, gospoda moja, ponášati se moremo zlasti mi Jugoslovani s takim možem, z možem, ki je vedel sveti svoj verski poklic dovesti v harmonični sklad z najiskrenejšim, brezmejnim rodoljubjem, z možem, ki je spoznal, da je vera brez dobrih činov mrtva in ki je te dobre čine izkazoval na najširji podlagi za duševno izomiko svojega naroda. Prevredni gospod dr. Milan Amruš, govoreč v imenu naroda hrvaškega, izrekel je danes kot prijatelj tega moža, — rekel bi — njegove misli, razodel nam njegovo oporoko. Vem, da vsi veste, koga mislim. (Navdušeno, nekoliko minut trajajoče klicanje: živio Strossmayer.) Izrekli ste sami ime. Pritrdite torej mojemu predlogu, da se temu velikemu možu, s katerim se katoliška cerkev ponáša kot s svetlo zvezdo na svojem obzorju in katerega narod njegov slavi kot najzornejšega rodoljuba izreče brzojavno neomejeno spoštovanje danes tu zbranih zastopnikov slovenskega naroda iz vseh njegovih pokrajin.

Navzočniki so z gromovitimi Slava-klici pri trdili govorniku in odposlala se je prevzvišenemu vladiki jugoslovanskemu nemudoma sledeča brzojavna udanostna izjava: Njegovo Preuzvišenosti biskupu Josipu Juraju Strossmayerju v Djakovu. Na Svetčevem banketu skupljeni rodoljubi s svih strana slovenske domovine štujú u Preuzviš. Vašoj apostola harmoničnega sklada izmedju vere in narodnosti izriču Preuzvišenosti Vašoj najdublje svoje počitanje. U ime sto i osamdesetorice prisutnih. Dr. Ferjančič, predsednik.

Po predlogu slavljenca pričelo se je sedaj nabitiranje za družbo sv. Cirila in Metoda in skoraj bila je nabrana svota 203 gld. (Vrh tega poslal je g. Fr. Ferfila iz Gorice, ker je bil zadržan, 10 gld., istotako g. Brinšek iz Vojniča 5 gld. in g. A. M. v Ljubljani 5 gld.)

Sedaj oglasi se posestnik g. Wutti kot zastopnik koroških Slovencev poudarjajoč, kako hvaležni so koroški Slovenci naši družbi s. Cirila in Metoda za njeno pomoč. Ona da jim je v težkem boju za obstanek najtrdnjše zaslomba in zagadelj imajo v njo najgloblje zaupanje. Bog ohrani družbo sv. Cirila in Metoda!

Krasnim besedam vrtlega koroškega brata so navzočniki navdušeno pritrdili.

Na to dá predsednik besedo uredniku „Nove Soče“ iz Gorice g. Andreju Gabrščeku, ki spregovori nekako takó-le:

Velecenjena gospoda!

Tudi poknežena grofovina goriško-gradišćanska poslala je svoje zastopnike k današnji velepomembni narodni svečanosti. Ni nas sicer mnogo, ker krajevne in osebnne razmere ter nemajhna oddaljenost prav v sedanjem jesenskem času mnogokomu ovirajo potovanje od doma; toda zagotoviti Vam smem, častita gospoda, da tudi to majhno število navzočih udeležencev zastopa vse zavedno prebivalstvo ob bistrí Soči od Triglava in Mangerta tje doli do potučene furlanske nižave, kjer so žalibog dandanes naši edino le grobovi, zastopa tisto iskreno in požrtovalno rodoljubje, katero plamtí v srcih slehernega zavednega Vipavca, slehernega Kraševca ali Brica celó tje do skrajne zahodne meje naše ljubljene, a toli razkosane Slovenije. Bodite zategadel povsem uverjeni, da Vam, veleslavna gospoda, kot dober poznavalec naših domačih odnošajev, prinašam iz probujene Goriške najpresrečnejše in najodkritosrečnejše pozdrave vsa resnično narodnega razumníštva in ostalega zavednega prebivalstva. — Ako naletite na koga, ki bi Vam kako drugače govoril, zavrnite ga prav na kratko, pa odločno in jasno, da bodisi resnice ne pozná, ali pa — da je ne ljubi.

Gospoda slavna! Ni Vam treba še le pripovedovati, da smo Slovenci doživeli nekam čudne čase, o kakoršnih bi pred desetimi leti niti sanjati ne bili mogli, saj je današnja lepa slavnost le izzvana posledica takih neverjetnih, a Bogu bodi potoženo, le prerisničnih pojavov na siromašnem slovenskem obnebu. — Toda, gospoda slavna, kar se vsega tega tiče in karkoli enakega bi se še utegnilo prigoditi, smo na Goriškem že precej na čistem, da nekako brezskrbno smehlja se gledamo v prihodnost, o kateri so v tem pogledu sklenjeni vsi mogoči proračuni. Jasno in določno se zavedamo svoje veljave, kakoršno bi morali uživati v deželi kot skrbni varuhi najzahodnejše slovenske in tudi avstrijske meje. In da dosežemo tako veljavo, v to so uprte vse naše moči. — Kakor pa imamo jasno določen smoter za svoje posvetno življenje, takó so do pičice določena tudi sredstva in načela, po katerih naj bi se nam odprla vrata k toliko zaželjeni boljši prihodnosti. — Pri taki pravični borbi za časni blagor pa nikakor in nikdar ne zanemarjamo tudi skrbi za večno srečo našega dobrega naroda, imajoči za svoje delovanje vselej pred očmi one temelje, kakoršne nam določuje neoporečna in večno veljavna krščanska resnica.

Toda v taki borbi za svoj časni in večni blagor poslušamo in poslušajmo dosledno vsi v prvi vrsti glas svoje vesti in hodimo po tistih potih, katere nam kot edino prave kaže naše pošteno slovensko prepričanje. — In po takih potih bomo goriški Slovenci in z nami gotovo vsi drugi hodili tudi v prihodnje, ne oziraje se ni na levo ni na desno, ni na zgoraj, ni na zdolaj, kajti domovina naša potrebuje celih mož uprav v sedanjí prehodni dobi iz žalostne nevesele sedanjosti v ono toliko zaželjeno boljšo prihodnost. — Ako bi se pa nam Goriškim Slovincem pri takem delu stavlale kake zapreke, ako se bodo kovalle proti nam kakoršne splotke, bodisi od tujih nasprotnikov ali domačih nemirnežev in nezadovoljnežev, onda, gospoda slavna, cela zavedna Goriška skoči na noge kakor jeden mož, da odločno odbije take neplemenite nakane. (Klici: Živili Goričani!)

To, sicer nekam baharsko zatrditi pri današnji velepomembni slavnosti, štel sem si v nekako dolžnost, da boste, veleslavna gospoda, z ozirom na najnovejšo pojave na slovenskem obnebu, brez vsakršne skrbi za pravi napredek in razvitek slovenskega naroda na Goriškem.

Današnja slavnost bo pa tudi zavednemu našemu prebivalstvu tam ob zahodni slovenski meji v veliko tolažbo in zadoščenje za vse, kar smo v zadnjih časih neprijetnega slišali in doživeli. Ta slavnost nam je najveljavniša priča, da cvet slovenskega naroda je z malimi izjemami edin in složen v borbi za njegovo časno in večno srečo, priča nam, kakó navdušeno ta cvet narodov skoči na noge, ako treba braniti pravično in sveto stvar, ako treba pred vsem svetom častiti take moze, take narodove delavce, ki so časti vredni.

In s takim veselím prepričanjem pridružujemo se tudi došli gostje z Goriškega v imenu vseh svojih zavednih rojakov Vam, častita gospoda, ki ste iz vseh kotov lepe naše domovine prihiteli semkaj v bodočo prestolnico slovensko, da počastite v borbi za našo sveto narodno stvar osivelega prvaka, in da dokazete, da Slovenci nismo malomaren in nehvaležen narod, ki bi mirno gledal, ako se mu skuša zrušiti to, kar je v teku mnogih let zgradil v potu svojega obraza, in ako se mu žalijo možje, ki so vse svoje življenje in hotenje posvetili ljubljenu narodu.

In tak slovenski prvak, ki je zadnji čas bil krvavo žaljen v dno svoje blage in poštene rodoljubne duše, je brez dvoma naš slavljeneč, velečislani gospod notar Luka Svetec. Krvavo je bila žaljena ona plemenita šolska družba, ki nam je vsem Slovincem ozko prirasla k srcu, žaljen je bil njen dični prvomestnik in odlični duhovnik Tomo Zupan, žaljen njen podpredsednik naš današnji slavljeneč, žaljen njen vrli tajnik in uzorni duhovnik Anton Žlogar, krvavo žaljen in nečuvno napa-

den družbin zagovornik in vrli duhovnik Anton Koblar, žaljeni bili smo vsi, ki za to družbo živimo in gorimo, dasi se skuša táko krvavo žaljenje zdaj zavijarski zanikati. Toda mi vsi, ki smo bili koncem avgusta navzoči v beli Ljubljani, smo žive priče o onem krvavem in nepozabnem žaljenju, ki nam takó lahko ne pojde ne iz srca in ne iz spomina.

Toda današnja krasna slavnost bodi nam vsem, zlasti pa žaljeni družbi, žaljenemu njenemu vodstvu, žaljenemu zlasti našemu dičnemu slavljenču Luki Svetcu vsaj deloma v zadoščenje, kajti v le tej dvorani vidimo danes majhno sličico združene Slovenije, ki po vrednosti časti svoje odlične, svoje hudo žaljene sinove in ki dokazuje, kako vrlo zna ceniti ona uzvišena načela, katera izvršuje slavna naša šolska družba sv. Cirila in Metoda in za katera je v trudu in znoju osivel tu med nami navzoči in upam, da tudi z nami veseleči se Luka Svetec — Da bo pa popolna ta sličica hvaležne Slovenije, usojam se biti tolmač čustev in misljenja našega zavednega naroda tam ob zahodni slovenski meji, da dvigam in izpijam to čašo v rast in razcvit naše slavne šolske družbe in na zdravje njenemu odličnemu vodstvu, imenoma pa neumorno delavnemu njenemu voditelju Tomo Zupanu, vrlemu tajniku Žlogarju in zagovorniku Koblarju, našemu dičnemu slavljenču Luki Svetcu pa z gromovitim vsklikom našega slovečega gorskega slavca:

O troši Bog Ti sreče rož
Na vse poti,
A vam pa daj še mnogo mož,
Mož, vrlih kot si ti!

V imenu slovenskega učiteljstva izprosi si sedaj besedo g. V. Ribnikar, nadučitelj v Logatci in predsednik „Zaveze slovenskih učiteljev“. Njegov govor glasil se je:

Kot predsednik Zaveze slovenskih učiteljskih društev prošil sem bil dovoljenja slav. pripravljalnici odbora tega slovesnega banketa, ki je nekako zadoščenje slav. društvu sv. Cirila in Metoda in njegovemu podpredsedniku velespoštovanemu gospodu L. Svetcu za razžaljenje, provzročeno na I. slov. katoliškem shodu, da smem v imenu slovenskega učiteljstva temu slav. društvu, osobito pa zaslužnemu gospodu L. Svetcu zaklicati Slava! pri tej priliki pa tudi, ko je s tem društvom zvezano ljud. šolstvo — slov. učiteljstvo, izpregovoriti javno nekatere besede v obrambo javno zapisanemu napadu, javno izrečenemu obdolženju slov. učiteljstva.

Predno se je otvoril I. slov. katol. shod tukaj, zapisal je nekdo gorostasni izrek: „Več je vreden en akademično izobražen Slovenec in več more uplivati na omiko naroda, kakor 10000 ljudskih učiteljev“. Slavna gospoda! Ako je tisti mož bil zapisal ta izrek nepremišljeno, vreden je pomilovanja, ako pa ga je poslal v svet s premišljeno hudobnostjo, tedaj zasluži največje zaničevanje in preziranje. Niti v prvem še manj pa v drugem slučaju pa se hoče omadeževati slov. učiteljstvo z bodi si kakor kolišnim razgovorom z onim možem radi tega napada; svet naj sodi, ali je slov. učiteljstvo zaslužno to ali ne. K delavnosti ni treba ravno akademične izobrazbe, k duhovitosti in poštenosti pa tudi ne, kar je pisatelj izreka s taistim najbolje dokazal. Slovensko učiteljstvo trudi se je in se še bode po svojih močeh z narodovo vzgojo in izobrazbo ne le v šoli, namveč povsod, skoraj v vsakem slov. društvu itd., vsaj smo učitelji tudi sinovi naroda, tudi mi hočemo po svojih močeh delovati za njegovo omiko, za njegovo blaginjo in tudi mi smo pripravljeni braniti svetlinje njegove.

Na katoliškem shodu samem, oziroma v odseku za šolstvo, naglašalo se je pri sklepanji raznih resolucij — o katerih pa ni tukaj razpravljati, da pri vzgoji novih učiteljev treba misliti na značaj — krščanski značaj, katerega sedanje učiteljstvo nima. Sedanjí učitelji smo tedaj brezverci, odpadniki od one sv. vere, katero nas je slov. mati učila, naročala ljubiti! Slavna gospoda! To naglašanje ni bilo pravo, ni resnično! Slovensko učiteljstvo je bilo vedno, je in bode verno. Vsaj vse slov. učiteljstvo pričaja in končuje vsak poduk z molitvijo, podpira veroučitelje pri vseh verskih vajah, da, ves pouk uči o vsemogočnem Bogu — brez vere si slovensko učiteljstvo še vzgoje in pouka misliti ne more. Da, slav. gospoda! slov. učiteljstvo je pripravljeno tudi verouk poučevati v šoli z ono ljubeznijo, onim navdušenjem, katerega ravno ta pouk potrebuje. Ako se je sem in tje sprl učitelj z duhovnikom, ni se sprl radi vere, vzrok bil je drug, a vse jedno izdal se je izrek: Vera je v nevarnosti. — Ako se slov. učiteljstvo bori za svoje pravice, za svojo pridobljeno samostojnost, ako se brani nasiljenega gospodstva in ne klanja brezpogojno načelom nekaterih jednega stanu, ako se zaveda svojega poklica, ako vestno opravlja svoje dolžnosti in ako se bojuje za narodnost in ob mejah slovenstva — za to in še krščansko neznačajno.

To obdolženje slov. učitelji nismo zaslužili! Če tudi nas pa ta izrek žali — a ne plaši in ne zadržuje nas tudi na dalje še po svojih močeh delovati za naš ljubi slovenski narod. Prizadevali si bodemo one kali, katere slovenska mati, o kateri se vendar še ne trdi, da je brezverska, vlaga v srčice malih otrok, vzgojiti in izobraziti, da postane iz mladine — narod, ki bode veren, naroden in

značajan, narod, ki bo delaven in odkritosten, ki bo spoznal pšenico od ljulike, in ki bo ločil prave učitelje od lažiprorokov! V to pomagaj nam Bog!

Z vidnim zadoščenjem sprejelo je občinstvo to krasno izjavo našega narodnega učiteljstva in živahni Živio klici zadoneli so po dvorani našim vrlim vzgojivcem mladine. Na to prevzame besedo v imenu Tržaških Slovencev g. dr. Gregorin odvetnik v Trstu. Njegov govor glasil se je nastopno:

Častita družba!

Prejemši od sodrugov svojih tržaških častno nalogo, da se v njih imenu in v imenu tržaških Slovencev oglasim pri današnjem slavnostnem obedu biti hočem kratek, ker čas naglo poteka ter hočem le v kratkih besedah označiti stališče, koje zavzamamo mi tržaški Slovenci nasproti ideji, ki je porodila ta krasen sestanek.

Nas tržaške Slovence užalil je, kakor sploh vse zavedne in razsodne Slovence, v dno srca neosnovan in nepromišljen napad na vzorno našo šolsko družbo Sv. Cirila in Metoda, na iste vodstvo sploh in posebe na častito osebo osivelega našega prvoboritelja, slavljenca današnjega.

Nas tržaške Slovence moral je zaboleti ta napad tembolj, ker vidimo v društvu Sv. Cirila in Metoda ono društvo, ki je namenjeno reševati v prvi vrsti leto za letom lep broj nedolžne naše dece od požrešnega moloha potujčevanja, katero društvo moramo torej braniti kakor punčico v svojem lastnem očesu.

Mi tržaški Slovenci bijemo tam na meji Slovenstva trd in težak boj.

Ako mi vstrajamo v tem trdnem in težkem boju, žrtvujoči materialne udobnosti, vodi nas pri tem le vzvišeni in čisti patriotizem in upanje, da dobimo iz središča Slovenstva vsaki čas nele zadostno moralno, temveč tudi materialno podporo, ako pridemo v nevarnost, da omagamo.

Radi tega smo se žalostjo opazovali v zadnjem času nesrečni domači razpor na Kranjskem ter je naš strah za naroden naš napredek in za velevažno našo šolsko družbo došel do vrhunca po glasovitem napadu na poslednjo in njene voditelje. A hvala Bogu, ta napad ni imel onega vspeha, katerega so si želeli njega uprizoritelj, pač pa nasproten uspeh, kar danes tu vidimo in z zadovoljstvom konstatujemo.

Zdramil je namreč posamezne slovenske narodne stranke in stranke ter jih spojil v harmonično in impozantno današnjo manifestacijo, ki bodi predhodnica trdnjše organizacije in boljše bodočnosti slovenske.

Radujoči se tega vspeha prvega katoliškega shoda in postanka zedinjene nove ali prav za prav preporočene stare narodne stranke, ki je kakor „Feniks“ ustala iz požara, ki ga je zanetila drzna in zlobna roka, želimo mi tržaški Slovenci le to, da bi današnja manifestacija ne bila le posamezen pojav, da bi zedinjena narodna stranka ne bila le negacija nasprotne nam stranke, da bi naše združenje ne bilo le mehanično, nego organsko iz pravega narodnega prepričanja izhajajoče plodno delujoče združenje. V tem smislu in s to željo dvigam v imenu tržaških Slovencev svojo čašo ter napijam složnej narodnej stranki in častitemu našemu prvoboritelju Luki Svetcu, slavljenču današnjemu: Bog ga živi! (Klici: Živeli Tržaški Slovenci!)

Na to spominja se g. dr. Dolenc iz Ljubljane v navdušenih besedah navzočega staroste slovenskih rodoljubov g. dr. Jerneja Zupanca ter napije temu uzornemu možu želeč, da ga Bog ohrani narodu slovenskemu še mnogo let. (Živio! Slava mu!)

Ko se je še g. župan Peče iz Starega trga zahvalil v imenu udeležnikov gosp. predsedniku slavnostnega odbora dr. Ferjanciču in celemu odboru za prireditve te krasne narodne manifestacije, sklene g. predsednik s primernimi besedami oficijelni del banketa. — Udeležniki ostali so zbrani še nekaj časa v živahnem prijateljskem pogovoru, potem pa so se podali večinoma v gledališče, kjer je občinstvo slavljenču zopet priredilo spontano navdušeno ovacijo. — V interesu popolnosti poročila omenimo še, da je pri banketu prav pridno sviral orkester vojaške godbe.

Odboru so došli sledeči brzojavni in pisмени pozdravi:

Zagreb. — Današnjoj svečanosti pridružuje se u duhu, želeći podpun uspeh u slovenskom narodu društvu, stojećem pod zaštitom slavenskih apostola, tih uzor učitelja vjere i ljubavi k narodu. Rački.

Zagreb. — Borbu slovenskoga naroda, te predstraže slavenstva južnoga, pod zastavom slavenskih apostola, prati bratskim saučesćem Klub neodvisne stranke.

Zagreb. — Tko nastoji oko prosvjete svoga naroda, tvori čin najgodniji Bogu i dobrim ljudim. Na tom putu pratio vas i nadalje Bog, bila Vam vječna topla zahvalnost naroda.

Dr. Maszura.

Zagreb. — Uživajući lani Vašu gostoljubivost, upoznali smo veličinu Vašega patriotizma, s toga vas i danas pozdravljamo kao dičnoga vođu naroda slovenskoga i predstavnika rada oko sretnije zajedničke budućnosti naše.

Nekolicina lanjskih Zagrebačkih abiturijenata.

Karlovac. — Okolo Vaš, častni Nestor in neomahljivi Leonida v narodnem boju, zbirajo se danes duševno in telesno v znak poštovanja, udanosti in hvaležnosti kot otroci okolo svojega očeta vsi pravi prijatelji spasa, napredka in svobode naroda slovenskega. Vašo narodno zastavo zapuščajo le efijaltje in sveti hram, ki ga Vi in Vaši somišljeniki zidate za narodni obstanek in njegovo boljšo bodočnost sežigajo le herostratje. Živio Svetec! Živeli Slovenci in Hrvatje in njihova kulturna solidarnost! Prof. Vamberger.

Požega. — Današnja slavnost nam je dokaz, da narod slovenski priznava zasluge Vaše družbe sv. Cirila in Metoda. Torej živela in vrag peklenski je ne bode premagal.

Anton Kos, sodni svetovalec.

Zaprešič. — Luki Svetcu, uzornemu kristjanu in rodoljubi, zahvaljujem se tudi jaz za možato branitev pogojev našega življenja!

Dr. Celestin.

Novo mesto. — Imenom ideje, katera naj združi razumništvo slovensko, nazdravljam slavljenču Svetcu in zbranim čestilcem njegovim! Šuklje.

Budimpešta. — Nenadoma nujno pozvan k sejam delegacije, mi ni mogoče udeležiti se slavnostnega banketa, kakor sem bil namenjen.

Zaradi tega izražam tem potem svoje obžalovanje, da ne morem biti prisoten na tako lepi narodni slavnosti, slaveči zaslužnega moža-prvoboritelja za sveto in pravično slovensko stvar.

Zavednim narodnjakom, zbranim pri slavnostnem banketu na čast in proslavo našega vrlega Luke Svetca kličem navdušeni živeli! Živel slavljenec, živel in razcvitala se prekristna in uspešno delujoča družba sv. Cirila in Metoda, živeli njeni voditelji! Josip Kušar, državni poslanec.

Prosek. — Zadržan osebno udeležiti se današnje slavnosti slovenskega razumništva, na čast junaku, kateri ima pogum braniti jedino pravi slovenski program proti izdajstvu, kliče trikratni: Slava Svetcu in njega čestilcem!

Nabergoj, državni poslanec.

Trst. — Vzvišeni misli obče narodne sloge klanjajoč se, želi zborovanju popoln uspeh.

Dr. Sančin imenom volilcev.

Gorica. — Vrlemu Svetcu in njegovim duhovskim in posvetnim čestilcem in soborilcem kličem „slava“ in energično „naprej“ proti izdajalcem, ki neglede na svoj poklic in prisego, pripravljajo slovenski narod ob „narodnost“ in ob „katoliško vero.“

Dr. Rojc.

Volovsko. — Zapriečeni osebno prisustvovati, izrazujemo ovim vriednom starom odličnom rodoljubi svoje povjerenje i štovanje i kličemo Živio Luka Svetec Živela družba Cirila-Metoda.

Stanger, Zamlić, Tomičić.

Krk. — Prisustvojem u duhu današnjoj svečanosti i pristajemo na izjavo, koju ćete danas usvojiti u prilog ujedinjenja naroda. Živio Svetec! Slava čestilcem! Dr. Vitezić u ime Krčkih Hrvata.

Podkloster. — S pomočjo družbe sv. Cirila in Metoda probujajoča se Koroška iskreno pozdravlja zbrane družbine častilce ter izreka toplo zahvalo in priznanje za nesebično in uzorno vodstveno delovanje, rešiti Koroške Slovence, mogoče le po združenem delovanju duhovne in posvetne gospode in po nadaljnem blagoslovnem delovanju družbe sv. Cirila in Metoda, ki nam je potrebna kakor ribam voda. Dal Bog, da bi se okoli nje zbrali vsi, katerim so drage obojne reči: vera in beseda materina. Živela družba! Slava družbinemu vodstvu! Gregor Einspieler.

Podravlje. — Osebno zadržan sem v duhu z Vami. Bog poživi uzornega slavljenca in podpredsednika glavne družbe in blagoslovi njegovo plodonosno delovanje. Gabron.

Beljak. — Kar ribam voda, to je Koroškim Slovincem družba sv. Cirila in Metoda. Zato ji nudušeno kličejo: Živi! cveti! rasti! — Beljaški Slovenci.

Brnica. — Bog blagoslovi „družbo sv. Cirila in Metoda“ da ohrani Slovincem sveto vero in besedo materino! Slava uzornemu vodstvu in za narod slovenski že polstoletja delujočemu izvrstnemu boritelju, prečastitemu gospodu Svetcu. — Za podružnico beljaško: Wucherer.

Celovec. — Vstrajnemu, neustrašljivemu prvoboritelju, slavljenču Luki Svetcu, gromoviti Živio! Slava družbi sv. Cirila in Metoda in njenemu zagovorniku Koblarju! — Podružnica za Kotmaroves in okolico: Matija Prosekar, predsednik.

Celovec. — Radujoči se slave uzornega rodoljuba in prvoboritelja Luke Svetca, v katerem spoštuje narod slovenski jednega od svojih prvih sinov, kličemo mu iz ponemčenega Celovca srdačni Slava in Živio! Živela in procvitala družba sv. Cirila in Metoda! Slava odboru in pogumnemu družbinemu zagovorniku kuratu Koblarju! — Celovski narodnjaki.

Črna. — Podružnica za Črno izraža svoje popolno zaupanje in zahvalo sedanjemu odboru glavne družbe, posebno njenemu podpredsedniku. Živela Svetec in Koblar! Živeli zbrani gostje! — Miller, Walter.

Črna. — Neupogljivemu, uzornemu prvoboritelju slovenskega naroda gromoviti Živio! kličejo Slovenci med Sv. Uršulo in Pečo. — Miller, Walter, Štuler, Božič, Rotter.

Doberla ves. — Slava prvemu slovenskemu rodoljubi in slava pravim slovenskim rodoljubom kličejo — Narodni katoličani Dobrolovaški.

Doberla ves. — Uzornemu prvaku slovenskemu in njegovim častilcem kličejo Slava! Zavedni Globašani in Stebljani.

Pliberk. — Z našim Andrejem Einspielerjem v borbi za narodne koristi osivelemu prvaku Luki Svetcu kličejo Čast in Slava: Slovenci Pliberske okolice.

Pliberk. — Trden kakor naš Obir in naša Peča je značaj gospoda Luke Svetca! Prejmi torej družba, ki njemu na čast si zbrana, srčen pozdrav iz tužnega Gorotana! — Podjunčani.

Pliberk. — Slava Luki Svetcu, Slava njegovim častilcem, slava vodstvu in braniteljem za nas Korošce prepotrebne družbe sv. Cirila in Metoda, kličejo pri podružničnem shodu v Šmihelu zbrani rodoljubi. — Jurij Res, podružnični načelnik.

Podravlje. — Slava današnjemu slavljenču, uzornemu rodoljubi! Slava njegovim častilcem! — Slovenci iz Gorenjega Roža.

Najpresrečnejšo zahvalo izrekamo Vam za povabilo k slovesnemu banketu. Obžalujemo pa, da nam ni mogoče udeležiti se ga osebno. S potrtnim srcem obžalujemo in obojamo postopanje katoliškega shoda proti družbi, g. Svetcu in odboru. — Družba sv. Cirila in Metoda je za nas koroške Slovence velikega pomena. Ona vzbudila je narod v naših goratih krajih k novemu življenju; ona nam je prižgala luč narodne zavednosti ter nam kaže pot, po katerem imamo hoditi, da tudi mi zatirani koroški Slovenci pridemo do boljših časov, do lepše prihodnosti. — Družba je na Koroškem glavni steber vsega narodnega življenja. Ona je trdna skala, za katero se skrivamo ob hudih viharjih, k njej zaupljivo povzdigujemo svoje oči, ko nam ljuto sovraštvo zakriva sinje nebo narodne sreče. — Zatorej izrekamo najtoplejšo zahvalo g. Koblarju za obrambo nam tako važne družbe, izrekamo popolno zaupanje g. Svetcu in odboru, ter kličemo iz globine naših src: naj živi, naj raste in obilen sad rodi slavna družba sv. Cirila in Metoda v korist, čast in slavo slovenskega naroda.

Živio na mnoga leta gosp. Svetcu! Živio g. Koblar! Združimo se in ne udajmo se.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Črno in okolico

dne 2. oktobra 1892.

Primož Walter

tajnik.

Janez Milar.

Aloiz Božič.

Dunaj. — Zidajmo dalje na stari dobri podlagi! Proč z razkolništvom! Slava Svetcu! — Dr. Janko Pajk.

Dunaj. — Duh vzajemnosti, odločnosti in napredka, ki navdaja današnjo narodno skupščino vodi v bodoče vsikdar glavo in ude našega naroda. — „Vesna“.

Dunaj. — Velikošolci Oražen, Deu in Mejač žele notarju Svetcu mnogaja leta in mu kličejo gromoviti Živio! nasprotnikom družbe pa izražajo svoje obžalovanje.

Dunaj. — Obžaluje, da se ne moremo več udeležiti današnje slovesnosti, kličemo Vam, strinjaje se popolnoma z idejo, ki je vodila do pričujočega shoda: Živela narodna skupščina! Živio Svetec! — Dunajski Slovani.

Dunaj. — Neustrašenemu zagovorniku vrle družbe sv. Cirila in Metoda in vsem njega častilcem: Živio! — Slovenija.

Dunaj. — Odločno protestujemo proti ukrepom I. slovenskega katoliškega shoda, a sploh osebno pa proti onim glede visokih šol ter proti napadom na družbo sv. Cirila in Metoda. Uverjeni, da boče današnji shod narodnih voditeljev in zaupnih mož stvoril vzajemno zvezo narodnih strank v vseh slovenskih deželah, kličemo: Naprej nevstrašno v boj za narod in njega prava! Živeli zborovalci! Živio Svetec!

Slovenski velikošolci Dunajski.

Brežice: Živela družba sv. Cirila in Metoda in nje zaščitnik Luka Svetec.

Čitalnica v Brežicah.

Gradec: Odbor akademične podružnice svetega Cirila in Metoda kliče vrlemu rodoljubi in v narodnem boju osivelemu gospodu Svetcu trikratno: Slava! Ob jednom izraža uzornemu vodstvu družbe svetega Cirila in Metoda svoje popolno zaupanje, nasproti vseskozi neosnovanim napadom v zadnjem času. Odbor.

Gradec: Banket vaš slavni naj pokaže, da večina inteligence slovenske ima pravi cilj pred seboj za srečo in probujo naroda slovenskega! Živeli častilci družbe Cirila in Metoda! Slava gospodu Luki Svetcu! — Upravniki Save: Gregorič, Gregorec, Faganelj, Zwitter.

Gradec: Neustrašenemu boritelju za narod in njega svetinje kliče slovenska akademična mladež v Gradci gromoviti: Živio! Slava! — Triglav.

Ptuj. — Večna slava prvoboritelju gospodu Svetcu. Bog živi in blagoslovi izvrstno družbo Ciril-Metodovo. V duhu z Vami. Ne udajmo se! Zložimo se! Naprej zastava Slave! — Pater Skender Sovič, župnik pri sv. Trojici; Gregorec, veleposelnik v sv. Marjeti, dr. Brumen, dr. Horvat, odvetnik, Hočevnar, mag. farmc., Jurca, veletržec, Ožgan, notar, Pavlinič, posestnik, dr. Ploj, odvetnik, Štajnko, predsednik čitalnice, Sedlaček, Zelenik, načelnik okrajnega zastopa, vsi iz Ptuj.

Ptuj. — Slava prvoboritelju naroda slovenskega, gospodu Svetcu! Slava vzornemu vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda! Živeli! — Goslar, Lorber.

Šoštanj. — Zaslužnemu prvoboritelju Luki Svetcu gromoviti živio! Sedanjemu vodstvu uzorne družbe sv. Cirila in Metoda naše polno priznanje in zahvalo. Po teh potih z božjo pomočjo naprej! Živeli! — Rodoljubi Šoštanjki.

Žalec. Zadržani, izrazimo željo, imeti mnogo taci rodoljubov, kakor je Svetec, pred njim naj se skrijejo nasprotniki poštenega rodoljuba! — Dr. Treo, dr. Rozina, Simon Kuček, Konrad Elsbacher, Kapus, Barta, Hočevnar.

Žalec. — V narodni borbi osivelemu, prezsluženemu nasledniku Bleiweisovemu, gosp. Svetcu ter vsem navzočnim čestilcem kličemo povodom današnje slavnosti gromoviti: Živio!

Rodoljubi.

Spominjajoč se, da je program od 2. oktobra 1890, za kateri so se zjedinihi zakoniti pooblaščenosti slovenskega naroda vseh pokrajin, do skrajnosti omejen v smislu starega Bleiweisovega programa o zjedinihi Sloveniji, da so ravno vsled tega vse stranke za ves narod zavezale se, brez upora sprejeti ta program ter složno in nepremično stremeti za njegovim izvršenjem, da pa je kljub tej več nego moralni obveznosti jedna stranka ali klika te stranke odcepila se od tega programa in začela potiskati narodnost v ozadje, rušiti v narodnem smislu delujoče institucije, narodne družbe in narodna društva in narodno časopisje ter v obče cepiti narodne moči v najnevarniši dobi za slovenski narod in za vse slovanske narode:

Spominjajoč se vsega tega, smatramo danes v Ljubljani velezaslužnemu Luki Svetcu prirejeni banket kot spomin na stari, specialno oktoberski program od 1. 1890, kot spomin, da so se zavezale vse stranke za ves narod nepremično držati se tega programa, in naposled kot zaresen opomin, da se zopet poprime tega programa stranka, ki mu je po svojem delovanju in posebnosti po izjavah na 1. slovenskem kat. shodu postala nezvesta na škodo ne samo narodnosti, ampak tudi veri in širši domovini, ki je varna na straži ob Adriji le dotlej, dokler se ohrani in jo čuje slovenski in slovanski rod!!

Preverjeni, da najmanjše odmikanje od starega oziroma oktoberskega programa ali celó krčenje tega programa, in da vsako premikanje taktike, ki bi sedaj ne porabljal zjedinihih moči na izvršenje tega programa, bi bila našemu narodu le v pogubo, izjavljamo ob tej slovesni priliki, da stojimo vsi — faktično (dejstveno) ali domišljeno na druge strani — po svoji narodni dolžnosti neomahljivo na stališču starega oziroma oktoberskega programa, in se držimo nepremično taktike, katera postavlja na prvo mesto sedaj stremenje za izvršitvijo tega, od vsega naroda sprejetega in za vse stranke obveznega oktoberskega programa.

Bog in narod!

Županstvo Nabrežini dne 8. oktobra 1892
Radovič Janez, Tance Ignacij,
podžupan. župan.

(Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 10. oktobra.

Delegaciji.

Ogerske delegacije vojni odsek je završil generalno debato o proračunu državnega vojnega ministerstva. Kakor smo imeli že priliko omeniti, bila je razprava precej živahna, zlasti zato, ker se je opozicija udeležila sej in nasprotovala tako predloženemu proračunu, kakor sploh sistemu vojaške uprave. Pritožbe snuječe se iz državnopravnega stališta Ogerske nimajo za nas posebnega interesa, toliko bolj pa nas zanimata dve stvari, kateri je povzeti iz ministrovega odgovora. Fm. Bauer, državni vojni minister, priznal je namreč brez ovinkov, da namerava tekom štirih let pomnožiti mirovno stanje avstro-ogerske vojske za 67.000 mož, kar bi pomnožilo letne troške za vojsko za okroglih 16 milijonov goldinarjev. Izpovemo naravnost, — to je grozna perspektiva in radovedni smo, na kako stališče se bodo v oči gled teh novih bremen postavili naši delegatje, posebnost ker so že stara bremena neznoša.

Nov program — ka-li?

Svetovnoznani Berolinski tednik „Die Gegenwart“, v katerem je že pred leti znameniti nemški

učjenjak Edvard pl. Hartmann obsojal politiko avstrijskih Nemcev, priobčil je te dni članek ali točneje rečeno razvil popoln program nemški politiki. Levičarski listi ravnaajo se tudi v tem slučaju po stari svoji taktiki in molče, ker tega programa ne marajo vzprejeti, druge nemške frakcije pa tudi ne. Navzlic temu je ta članek vzbudil splošno zanimanje, tako da se je vredno nanj ozreti. Pisatelj očita levičarjem, da hočejo svetu natveziti, da so oni tista vez, brez katere bi Avstrija razpadla, kar je pa povsem neresnično, ker Habsburžani so tista vez in nihče drugi, in Habsburžani gledali bodo vedno z največjo nezaupnostjo na tisti narod, ki ima v so sedni državi mogočno zaslombo. Potem dokazuje pisatelj, da je izvršitev nemško-liberalnega programa povsem nemogoča, da bi levičarska vlada le Slované odtujila celokupni državi. Nemci naj pripoznajo narodnostne pravice posamnih rodov, naj dajo Čehom dežele krone češke, in drugim narodom od njih obljudeno ozemlje, skratka, zdrobé naj dualistično obliko države in naj jo nadomesté s federalistično, varujoč ravnopravnost Nemcev in če bodo imeli svojo povse nemško kraljevino, imeli bi na državo dosti več upliva nego sedaj, bili bi odločilni faktor in vender bi ne odganjali drugih narodov od države.

Kriza v Ogrski.

Cerkveno-politična vprašanja prouzročila so resno krizo v ogrskem ministerstvu; tega ne taji nihče, izvzemši nekatere oficijozne liste. Posebno karakteristično za ves položaj pa je to, da duhovščina sama nikakor ne odobrava politike višjih cerkvenih dostojanstvenikov, kateri se drže papeževih nauk. V slovečem angleškem mesečniku „Contemporary Review“ priobčil je visok cerkven dostojanstvenik članek, v katerem s patrijotičnim zanosom odbija papežev politiko. Pisatelj dokazuje, kako si je papež prisvojil pravico ukazovati katolikom, katere politike se morajo držati in kako zahteva od njih, da se morajo te politike držati tudi tedaj, če je naperjena proti najvitalnejšim interesom njihovega naroda in njihove domovine. Ta papeževa politika ima izvesten smoter: pridobiti Rim in stare papežev dežele. Pisatelj omenjenega članka pravi naravnost, da je ta smoter skoro nedosežen, nikakor pa ne v interesu katoliške cerkve in verskih resnic, ter povdarja, da so te iste misli mnogi ugledni škofje in cerkveni pisatelji. Ta politika je povod, da skuša papež pridobiti z velikimi žrtvami, ki so v očitno škodo cerkvi, brezversko Francijo, potem Rusijo in še druge države, dotim uprav nečuvno skuša porušiti notranji mir v Avstro-Ogrski, ki je pravi eldorado katolicizma. Pisatelj dokazuje potem na drobno, kako je nastal sedanji boj na Ogrskem, kako so bili škofje začetkoma za tiste vladne naredbe, katerim se sedaj vsled papeževega povelja zoperstavljajo in završuje senačni svoj članek s svečanim protestom, da bi imel papež pravico določevati politiko ogrskih katolikov.

Vnanje države.

Občinske volitve v Srbiji.

V mnogih občinah v Srbiji vršile se bodo te dni občinske volitve. V dvanajstih občinah, kjer so doslej imeli radikalci večino, vršile so se volitve v četrtek in v petek. Samo v treh občinah ostali so na krmilu radikalci, v devetih drugih pa so zmagali liberalci in to v takšnih krajih, ki so bili doslej glavna zaslomba radikalne stranke. V soboto zmagali so liberalci zopet v dveh krajih, kjer so bili doslej gospodarji radikalci. Da je vlada kar največ mogoče uplivala na te volitve in to ne z zakonitimi sredstvi, tega pač ni treba posebe naglašati.

Volitve v Italiji.

Uradna „Agenzia Stefani“ javlja, da je ministarski svet ukrenil nasvetovati kralju da se takoj razpusti parlament, nove volitve pa se razpišejo na dan 6. novembra, naknadne volitve pa na dan 13. novembra. Zbornica se bode sešla kol po zvršenih volitvah, najbrže dne 23. novembra. Ministerski predsednik Giolitti pojde te dni v Monzo, da imenom ministerskega sveta te ukrepe predloži kralju v odobrenje.

Domače stvari.

— (Našim p. n. čitateljem.) V interesu točnega poročila o Svetčevem banketu morali smo daes odložiti skoraj vse drugo gradivo. Uverjeni smo, da nam naši p. n. čitatelji glede na važnost stvari tega ne bodo v zlo šteli.

— (Slovensko gledališče.) Pri sinočni predstavi Rosenove malovredne glume „Diletantje“ napolnilo je odbrano narodno občinstvo vse gledališče do zadnjega kotiča. Sosebno mnogo je bilo vnanjih gostov, ki so bili došli na Svetčev banket. Predno se je dvignila zaveza, priredilo je občinstvo g. Luki Svetcu, ki je bil v loži g. Hribarja, spontano a burno ovacijo. Gromoviti Živio-in Slava-klici orili so z vseh strani, ploskanju pa skoro ni bilo konca. O igri in o predstavi poročali bomo jutri obširneje.

— (Odbor Ljubljanskega Sokola) naznanja vsem bratom Sokolom osobito telovadcem

da se pričenshi dne 10. t. m. ne bode več telovadilo v torkih, četrkih in petkih, kakor doslej, temveč vsak ponedeljek, sredo in petek, vselej od 1/2 6. — 10 ure zvečer. Glede na važnost telovadbe, katero gojiti je društveni prvi in bistveni smoter, pozivlja odbor vse brate Sokole, ki imajo veselje do telovadbe, da naj se udeležujejo telovadnih vaj točno in marljivo. Da se ustreže večstranski želji, osnoval se bode v kratkem tudi še poseben oddelek za pričetnike in starejše društvene člane. Telovadne ure za ta posebni oddelek določile se bodo po dogovoru.

— (Mesečni živinski semenj) v soboto je bil precej dobro obiskan. Prignalo se je 501 konj in volov, 372 krav in 83 telet skupaj 956 glav. Kupčija je bila sploh srednja, najbolje so se prodajale krave se teleta, ker je zdaj čas ugoden za nakupovanje.

— (Novo žensko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda) osnovala so rodoljubne dame Vrhniške ter poslale vodstvu prvi donesek 100 gld. Živele vrle Slovenke Vrhniške!

— (Velik požar.) V Cezanjevcih pri Ljutomeru nastal je dne 5. t. m. ponoči požar, ki se je vsled močnega vetra hitro razširil skoro po vsi vasi. Ogenj nastal je na skednju posestnika Jožefa Rudolfa, upepelil hišo in hlev ter od vetra zanašen uničil tudi hišo in gospodarska poslopja sosed Jožefa Muskovića. Navzlic vsemu naporu ni bilo moči ognja omejiti. Iskre letale so na vse strani in unele poslopja posestnika Franca Zaravca in Vincencija Kosita, da so pogorela do tal. Izgoreli so tudi skoro vsi poljski pridelki, hišna oprava in nekaj živine. Le z veliko težavo rešila se je šola. Vsa škoda se ceni nad 14000 gld. Na pomoč so prišli gasilci iz vse okolice. Sodi se, da so prouzročili požar Rudolfovi otroci, igraje se z žveplenkami.

— (Nov poštni urad.) Dne 15. t. m. opustil se bode dosedanji poštni urad v Novi Cerkvi v Ptujem okraji. Odprl pa se bode nov poštni in brzojavni urad v Št. Vidu tudi v Ptujem okraji.

— (Novo gasilno društvo) se snuje v Pristavi pri Ljutomeru. Imelo bode slovensko poveljništvo, akopram se nekateri odpadniki trudijo, da bi to preprečili in delujejo proti temu prekoristnemu društvu v svoji nemškutarski zaslepljenosti.

— (Italijanska drznost.) Konsumno društvo v Rojanu, ki ima izključno slovenski jezik kot poslovni jezik, vložilo je pri magistratu v Trstu neko slovensko ulogo. Akopram je iz posebne postrežljivosti priložilo tudi italijansk prevod — kar bi nikakor ne bilo treba — izrazil se je uradnik, kateremu je osobno izročil to ulogo jeden odbornik jako čudno in drzno. Rekel je namreč: Tu je italijanščina občevalni jezik, kaj treba tu politike; vi delate za Rusijo in še svojo vero boste izgubili. Tako se drzne govoriti v Trstu mestni uradnik o Slovencih, ki se na svoji domači zemlji poslužujejo svojega materinega jezika! Take napade in natolcevanja morajo požirati Slovenci, če se poslužujejo svojih po ustavi zajamčenih pravic. Žalostno!

— (Kontrolni shod) za deželne brambovce v Trstu prične se dne 25. t. m. in bode trajal po začetnih črkah zaporedoma pet dni.

— (Dvoboj) Na Reki streljala sta se te dni žurnalist Artur Brehmer, bivši urednik v Ljubljani izhajajočega lista „Von Pol zu Pol“ in posestnik Štefan Pancera, ne da bi bil kdo ranjen. Povod nenevarnemu temu dvoboju ni znan.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Boškovič 10. oktobra. Pri volitvi državnega poslanca v kmetskih občinah tega okraja namesto barona Pražaka izvoljen Mladočeh dr. Touczek.

Budimpešta 10. oktobra. Pri današnjem pogovoru sklenili avstrijski delegatje prositi predsednika delegaciji, naj stori potrebne korake, da se zaustavijo posvetovanja delegacije. Za sredo določeno sejo proračunskega odseka odpovedal je predsednik.

Budimpešta. Včeraj od polnoči do polnoči zbolelo za kolero 36 osob, umrlo 13, šest osob zapustilo bolnico kot ozdraveli.

Atena. Sinoči bile zopet demonstracije mnogobrojnih dijakov, zbranih pred vseučiliščem. Policija in vojaki razgnali razgrajalce in nekatere hujskače prijeli.

Razne vesti.

* (Cesarica Karlota), vdova nesrečnega mehiškega cesarja Maksa je že dolgo let umobolna in živi samotno v gradu Bonehout. Le redkokdaj se primeri, da se zavé svojega stanja in takrat jo obide silna žalost. Sicer pa živi mirno in udano, hodi v cerkev in igra glasovir; ljudij se boji, svojih bratov, kralja belgijskega in grofa Flandernskega pa ne mara videti; vselej, kadar jo obiščeta, in to se le malokdaj zgodi, se nesrečna cesarica grozno raztogoti, tako da jo je le težko umiriti. Tolika ljubša ji je kraljica belgijska; kadar koli pride, napravi s svojim obiskom umobolni cesarici vesel in srečen dan.

75.000 goldinarjev glavni je dobiček velike 50 krajske loterije. Opozorjamo naše cenjene čitatelje, da bode žrebanje že dne 15. oktobra.

„LJUBLJANSKI ZVON“

stoji

za vse leto 4 gld. 60 kr.; za pol leta 2 gld. 30 kr.; za četrto leta 1 gld. 15 kr.

Premovano l. 1891.

s častno diplomom c. in kr. trgovinskega ministerstva.

Prirodna

Studenčna sol iz Marijanskih kopeli

(v praških in kristalizovano).

Dobljena iz najbogatejšega zdravilnega vrelca v Marijanskih kopelih, iz Ferdinandovega vrelca, po izhlapiju brez drugih primesi, in ima po analizi prof. dr. Ernesta Ludwiga v sebi najuplaviteljše tvarine slavnega tega zdravilnega vrelca ter upliva njemu analogno: lahko čistilno, kiseline uničuje, ugodno na prebavne organe itd.

Pristno samo v flakonih ali v praških v kartonih, na katerih je natisnjena varnostna znamka. (73-24)

Pastile iz Marijanskih kopeli

narejene iz naravne vrelčne soli iz Marijanskih kopeli — v originalnih škatlicah. Dobiva se v trgovinah z mineralnimi vodami, dišavami in v lekarnah.

Salz-Sud-Werk Marienbad (Böhmen).

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
8. okt.	7. zjutraj	732.3 mm.	12.8° C	sl. svz.	obl.	2-80 mm.
	2. popol.	732.0 mm.	18.2° C	sl. jzh.	d. jas.	
	9. zvečer	732.0 mm.	13.4° C	sl. jzh.	obl.	dežja.
9. okt.	7. zjutraj	733.7 mm.	10.2° C	brezv.	megla	5.00 mm.
	2. popol.	733.0 mm.	16.6° C	sl. jzh.	obl.	
	9. zvečer	735.4 mm.	10.4° C	sl. szh.	jasno	dežja.

Srednja temperatura 14.8° in 12.4°, za 2-2° nad in 0-1° pod normalno.

Tržne cene v Ljubljani

dne 8. oktobra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	6.12	Špeh povenjen, kgr.	64
Rež,	5.22	Surovo maslo,	75
Jedmen,	3.96	Jajce, jedno,	3
Oves,	2.52	Mleko, liter	8
Ajda,	5.77	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	4.87	Telečje	60
Koruza,	4.50	Svinjsko	56
Krompir,	2.70	Kostrunovo	36
Leča,	11	Pišaneč.	40
Grah,	10	Golob	17
Fizol,	8	Seno, 100 kilo	2.05
Maslo,	92	Slama,	1.87
Mast,	68	Drva trda, 4 metr.	7.50
Špeh frišen	56	„ mehka, 4	5

Dunajska borza

dne 10. oktobra t. l.

	včeraj	danes
Papirna renta	96.50	96.60
Srebrna renta	96.25	96.30
Zlata renta	115	114.90
5% marčna renta	100.15	100.20
Akcije narodne banke	986	989
Kreditne akcije	310	310.25
London	119.70	119.70
Srebro	—	—
Napol.	9.52	9.51
C. kr. cekini	5.69	5.69
Nemške marke	58.80	58.77
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	140 gld.
Državne srečke iz l. 1864	100	185
Ogerska zlata renta 4%	—	112
Ogerska papirna renta 5%	—	100
Dunavska reg. srečke 5%	100 gld.	122
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	—	117
Kreditne srečke	100 gld.	190
Rudolfove srečke	10	21
Akcije anglo-avstr. banke	120	151
Tramway-društ. velj. 170 gld. a.v.	—	288

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Noll.

Namesto vsacega družega naznanila.

Tužnim srcem javljamo prežalostno vest, da je naš predragi, iskreno ljubljeni soprog, oziroma oče, tast in stari oče, gospod

Anton Daneš

pivovarnik v Pragi

v soboto dne 8. t. m. ob 9. uri zvečer, po dolgi in mučni bolezni, previden s svetotajstvi za umirajoče, v 67. letu svoje starosti, blago v Gospodu zaspa.

Pogreb nepozabljivega rajnega bode dne 10. t. m. v Pragi, kjer se prenesejo zemeljski ostanki na Volšansko pokopališče k večnemu počitku.

Naj bode priporočen blagi rajniki vsem prijateljem in znancem v blag spomin in molitev.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1892.

Beta Daneš, soproga. — Milka Gerbič, rojena Daneš, Marija, Lujiza, Ana, hčeri. — Jaroslav, doktorand, sin. — Fran Gerbič, vodja šole „Glasbene Matice“, zet. — Jarmila, Hugon, unuka.

Bogu Vsemogočnemu se je zazdelo našo iskreno ljubljenico soprogo, oziroma mater, staro mater in taščo, gospo

Marijo Treun roj. Marn

posestnico in gostilničarico

po kratkem trpljenju, prejema sv. zakramente za umirajoče, večer zvečer ob 9. uri v 52. letu svoje starosti poklicati na oni boljši svet.

Truplo predrage rajnice bode v torek dne 11. t. m. ob 1/4. uri popoldne po svečanem blagoslovljenju prepeljano iz hiše žalosti, Tržaška cesta št. 12 na pokopališče sv. Krištofa ter ondu k večnemu počitku položeno.

Svete maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

Drago pokojnico priporočamo v blag spomin.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1892.

Fran Treun, soprog. — Angeloslav Francheti Fran Treun, sina. — Magdalena Sirc rojena Franchetti, Karolina Treun, hčeri. — Fran K. Sirc, trgovec, zet. — Fran N. Sirc, vnuk.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze sočutja in prijateljstva, došle nama o priliki izgube izkreno ljubljene hčerke

ERNE

izrekava vsem, ki so kakor koli si bodi težili našo neizmerno boleost, priskočno zahvalo.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1892.

Mary in Anton Lenarčič

c. kr. fin. tajnik.

Mnogo denarja

priljubljeni si lahko vsakdo z malo glavnic (od gld. 400 — navzgor) na Dunajski borzi. Vestno navodilo daje verodostojen strokovnjak kristijan. Znatni uspehi dokazujejo. Vprašanja, na katera se daje frankovan odgovor, odpravlja pod šifro „A. 3647“ Rudolf Mosse na Dunaji. (1082-5)

Kazenski zakon

in

Kazenski pravdni red

za

gospode juriste in druge

dobivata se v slovenskem jeziku

(v usnje vezano)

v „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani.

Cena 3 gld. in 2 gld. 80 kr.

V lovski in mokri jesenski dobi moči je doseči mehkega in suhega obuvala samo tedaj, če se rabi F. BENDIK-ova v št. Valentinu (Nižja Avstrija) patentovana, nepremočna

redilna mast za usnje

ki se rabi pri obuvalu na Najvišjem dvoru že nekaj let, kakor tudi za svetljenje in voščenje istega o. kr. izključno privilegirana

svetilna tinktura za usnje

katera ne pušča barvo ter je izkušana od c. in kr. državnega vojnega ministerstva in je v rabi v c. in kr. vojski in največjih prevoznih podjetjih.

Cena

svetilni tinkturi za usnje:	redilni masti za usnje:
1 kilo gld. 1.20	1/4 pušica gld. —80
steklenica št. 1 —80	1/4 pušice —40
steklenica št. 2 —40	1/4 pušice —20
steklenica št. 3 —20	1/4 pušice —10

V vseh večjih mestih monarhije v zalogi. — Glavna zaloga v Ljubljani pri Schussnig-u & Weber-ju; v Kranju pri Pettan-u; v Radovljici pri Homan-u; v Celju pri R. Stieger-ju. (965-4)

Svari se pred ponarejanjem.

Jedino pravo prirejanje pristuje F. Bendiku v št. Valentinu.

Pri

Karolu Till-u

Špitalske ulice šte. 10.

Velika zaloga

vseh I. (1024-9)

šolskih potrebščin

po predpisu gg. učiteljev in profesorjev.

Dr. Friderika Lengiel-a

Brezov balzam.

Že sam rastlinski sok, kateri teče iz breze, ako se navrti njeno deblo, je od pamtiveka znan kot najizvrstnejše lepilo; ako se pa ta sok po predpisu izumitelja pripravi kemičnim potom kot balzam, zadobi pa čudovit učinek.

Ako se namaže zvečer z njim obraz ali drugi deli polti, očijo se že drugi dan znatne luskinje od polti, ki postane vsled tega čisto bela in nežna.

Ta balzam zgledi na obrazu nastale gube in kožave pike ter mu daje mladostno barvo; polti podeluje beloto, nežnost in čvrstost; odstrani kaj naglo pege, žoltavost, ogerce, nesno rdečino, zajedce in druge nesnažnosti na polti. — Cena vrču z navodom vred gld. 1.50. (22-19)

Dr. Friderika Lengiel-a

BENZOE-MILO.

Najmilejše in najdobrodejše milo, za kožo nalašč pripravljeno, 1 komad 60 kr.

Dobiva se v Ljubljani v Ub. pl. Tenkóczy-ja lekarni in v vseh večjih lekarnah. — Poštna naročila vsprejema W. Henn, Dunaj, X.

Velika 50 krajsarska loterija.

Glavni dobiček

goldinarjev **75.000** goldinarjev

(957-21)

Srečke po 50 kr. priporoča J. C. Mayer v Ljubljani.

Zadnji teden!

Istotina in tisk „Narodne Tiskarne“.